

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre	kor. 28.-
Félévre	14.-
Negyedévre	7.-
Egy hónapra	2.40

Egyes szám ára helyben és vidéken 10 fillér,
Vasuti állomásokon 12 fillér.

Megjelenik naponként reggel,
kivéve hétfőn.

Szerkeszt. telefonszám: József 65.

ALKOTMÁNY

SZERKESZTŐSÉG
ÉS LAPKIADÓ-HIVATAL
VIII., Szentkirályi-utca 23a.

Hirdetések felvételnek a kiadó-
hivatalban és Bécsben: Friedl H.-
nél V/I., Wiedner-Hauptstrasse 89.
Kéziratokat nem adunk vissza,
Hirdetések milliméter-számításal,
díjazás szerint.

Kiadóhiv. telefonszám: József 65.

Panamaváros.

Budapest, október 24.

A budapesti királyi törvényszék esküdt-bírósa, tegnap egy fölötté érdekes, de ránk, fővárosi polgárokra nézve annál szomorubb «büntügyet» tárgyalt egy sajtópör keretein belül. A sajtó meglehetősen szerény terjedelmet juttatott ennek a pörnek, holott bármily lesújtó is legyen a fővárosra nézve, az ügy fontossága, az ügy komolysága egyenesen megköveteli, hogy ez a sajtóban már csak azért is tárgyaltassék érdemlegesen, mivel az illetékesek amugy is azon lesznek, hogy ez a rájuk nézve oly odíózus ügy minél hamarabb feledésbe menjen.

A sajtópört, amelyről szó van, a főváros indította meg egy hirlapíró ellen. A főváros idézte föl a szellemeket, amelyekkel azután a tegnapi tárgyaláson nem birt: tizenkét független esküdtbíró igazmondása fölmentette a hirlapírót, aki egy fővárosi napilapba írt cikksorozatában azt bizonyította, hogy a fővárosnál a legrémesebben sáfárkodnak a közvagyonnal.

«Állandó rovatot kellene nyitni — írta a cikkező — a főváros közigazgatása körül történő botrányok-nak. Huszonégy óránkint le kellene szögezni a jelenlegi rezsim könnyelmű visszaéléseit. Ordítani, tombolni kellene, mert mégis csak botrány — írta a cikk — hogy az adózó polgárok százai egy lehetetlen rendszer vértanúi legyenek. A közvagyonot ki kell ragadni az éhes spekulánsok vért szakasztó körmei közül. Rendet kell teremteni, szellőztetni kell, le kell mosni a szégyen pirjait a főváros arculatáról. Minden csódot mond, ami a főváros gazdagodását célozza, a vállalkozók és támogatóik rut kapzsísága miatt. A gázpanamától le egészen a sertésszállások telkéig a leggyanusabb üzletek egész sorozata került

egy rövid éven belül napvilágra. Ha tizenkét hónap elégséges volt ennyi szennynek a fölkaivarására, vajjon mik történhetnek a sötét háttérben?!»

Ezeket a sorokat követte az a cikksorozat, amelyben a cikkiró bebizonyította, hogy egy tulajdonjogi korlátozás feloldása alkalmával a főváros közel hét millióval ajándékozott meg egy pár érdekelt embert, az állatkerti mozi bérletét nyilvános árlejtés mellőzésével, a suba alatt adták ki bérbe potom árért egy bérlőnek és így tetemesen megkárosították a főváros kasszáját, az állatkerti nagyvendéglő bérleténél harmincnyolcezer koronával rövidítették meg a fővárost, a Gerbeaud-pavillont meg éppenséggel ajándékba adták annak a bérlőnek, ki azon a helyen már százazreket szedett össze, holott akárhány vállalkozó súlyos pénzeket fizetett volna a bérletért.

A bepörölt ujságíró csak ezeket az üzleteket tette szóvá s a többiekkel nem törődött, a többiek boncolgatásába bele sem fogott. Elképzeltető, hogy ha a főváros négy üzlete ilyen, hogy milyenek lehetnek a főváros többi üzletei, mert hiszen a városházán ezeket az üzleteket egy séma, egy rendszer, a protekcionizmus, a nepotizmus és paklizás különböző fajtájú rendszerei szerint intézik.

Az ujságírót, aki a főváros tanácsa, a főváros pénzügyi bizottsága és a városháza egy ügyosztálya ellen olyan vádatokat emelt, amelyeknek hallatára minden tisztességes érzésű embernek, a város minden hü polgárának kell, hogy arcába szökjék a vér, az esküdtszék fölmentette a rágalalmazás vádjá alól, mert az ujságíró bebizonyította, hogy igazat írt, hogy a főváros vezetősege igenis elfecsérli a város vagyonát,

tudatosan vagy tudatlanul-e, de rosszul gazdálkodik a polgárság adófilléreivel.

Az, hogy az ujságírót az a főváros tizenkét független, befolyásolatlan, lelkiismerete parancsolta igazmondását esküvel megerősítő polgára fölmentette, ez az éremnek csak az egyik oldala. Mert azzal, hogy az esküdttek a cikkiró sajtópörét egy fölmentő ítéletle befejezték, egyben egy másik pört indítottak meg a panaszos fél, a főváros ellen. Fölmentő ítéletükkel vádat emeltek a főváros tanácsa, a törvényhatóság és ennek bizottságai ellen, hogy igenis elprédálják a pénzt, hogy ugy gazdálkodnak, hogy anélkül, hogy valaki aktákat látna, az íróasztal mellől megtámadhatja a fővárost, elég, ha egyszer egyet tud.

A fővárosnál, különösen a közgyűléseken igen szívesen foglalkoznak az ujságokkal. Büszkén verik a mellüket, égnék szegeznek a fejüket és így követelik és így ígérnek be egy-egy lapnak a sajtópört, amikor a köz érdekeit védelmezi a panamisták csufondáros aknamunkája ellen. Azok a sajtópörösködő jó urak most ijedt képpel konstatálhatták, hogy a sajtópör igen kételtű fegyver. A független magyar bíróság és az esküdtbírák is, akik kívül esnek a panamának érdekkörén, maguk is érzik ennek a fővárosnak bűnös voltát és ráborítják a vizes lepedőt, amikor lehet. Ha a fővárosnál ugy gondolták, hogy az az ujságíró nem juthat aktákhoz, még kevésbé árulják el neki az egyes «üzletek» anteaktáit, akkor a tegnapi ítélet nagy csalódást okozhatott a fővárosnál.

Az esküdtszék tegnapi verdiktje az egész ország, s ha kikerül az ügy a külföldi saj-

tóba, az egész világ előtt stigmatizálta a fővárost és rásütötte a legrosszabb közéleti állapotok bélyegét. Ennek dacára az emberek ma is emelt fővel járának a városháza couloirjaiban, mintha mi sem történt volna, mintha nem égetné homlokukat az esküdtbiróság szégyenbélyege.

Másutt talán lemondottak volna azok az emberek, akiket a tegnapi verdikt egyenesen diszkreditált közéleti szereplésükben, nálunk a közéleti tisztességnek azzal vélnék eleget tenni, ha lerázzák magukról az ilyen ítéleteket is. Mindenütt másutt lehetetlenné tették volna magukat az illetékesek, nálunk folytatják kisdéd spekulációit ott, ahol elhagyták és nem törődnek azzal, hogy ma már nem cikkeket, de könyveket írnak a fővárosnál folyó hajmeresztő gazdálkodásról.

A minap jelent meg egy könyv az ősi piacon, melynek idegen nyelvekre való lefordítását egyenesen meg kellene tiltani, mert örökre kompromittálná nemcsak a fővárost, de az országot és annak népét is. A könyv írója a humor szemüvegén keresztül nézi azokat a rettenetes visszaéléseket, amelyeket a polgárság kárára elkövetnek. Humoros alapon tárgyalja azt, ami ma a városnál folyik, mert a komoly szó lepereg róluk, mint kutyáról a verés.

«Nem mondom — írja a könyv kitűnő szerzője — hogy ne lopjanak és ne harácsoljanak. Nem mondom, hogy örök szegénységet fogadjanak és állásaikból úgy menjenek el, mint a templom egerei. Nem mondom, hogy ki ne járjanak, ne közzetitsenek, ne kapaqítálganak, ne befolyásoljanak. Nem mondom, ne üzérkedjenek és ne spekuláljanak. Azonban ahhoz ragaszkodom, hogy minden üzérségen, nyérkedésen, gazdagodáson és hizáson túl hagyják élni a közt is. Ahol tíz milliót elpazarolnak, ott egy pilanatra jusson észükbe, hogy azért a tíz millióért valami hasznost és jót kell adni a köznek is, mely a tízmilliók kiadásokat lehetségesekké teszi. Ahhoz ragaszkodom, hogy a mesterségükhöz nagyszerűen értsenek és az embereiknek csak olyan keresési alkalmakat adjanak, amik mellett a város millió embere is úgy érezze, hogy történt a javára valami.»

Valami ilyesmit fejez ki a tegnapi verdikt is, mely a légkomolyabb intelmeket

tartalmazza. Intó szót az nemcsak a főváros polgársága számára, melynek e hetekben lesz módjában megrostálni azokat, akikre a főváros ügyeit bizza, de intó szót a belügyminiszter számára is.

A főváros ugyanis minden áron még szabadabban akarja folytatni azt a garázdálkodást, ami itt a közvagyon körül végbe megy; minden felügyelet, minden felsőbb beavatkozás nélkül akarja lebonnyolítani kisdéd üzleteit és ezért a főpolgármesteri állás megszüntetésére, sőt az autonómiának már az unottságig való hangoztatásával a belügyminiszteri ellenőrzés restrinálására törekszik.

Az után az ítélet után, amely tegnap hangzott el az esküdtszéken, erről szó sem lehet. Nemcsak a főpolgármesteri állás leg-sürgősebb betöltését követeljük, de egyenesen elvárjuk, hogy a belügyminiszterium kettőzött figyelemben részesítse a főváros ügyeit. És nem bánjuk — bár minden szabadságnak, minden kiérdemelt autonómiának barátai vagyunk — ha a belügyminiszter annak láttára, hogy a főváros gazdálkodása továbbra is a mai modorban halad, egyszerűen felfüggeszti ennek a városnak az autonómiáját és kormánybiztossal tisztíttatja meg a városházát.

Napoleon a wagrami csata után, egy világesemény közepette sem feledkezett meg Párisról és a harc térről utasította belügyminiszterét, hogy javíttassa meg az egyik külváros három kutját. Bármily «gondok» is foglalkoztassák a kormányt, kell, hogy a fővárosról ma meg ne feledkezzék; ma, amikor nem három kutról, nem három koronáról, de százazerekről és milliókról van szó. Mert ne feledje el a belügyminiszter, hogy ez a város nem egy pár száz üzletembernek, de ennek az országnak és huszonegy millió lakosának a fővárosa, amelyért nemcsak e város pár százazernyi lakosa, de az országnak milliói adóznak sokat és keservesen. (Bjn.)

A helyzet.

Budapest, október 24.

A politikai életnek jelentősebb eseménye nincs. Minden figyelem az október 30-iki parlamenti ülés felé irányul, melynek megtartását — tehát az országgyűlés összehívását illetőleg — mint a félhivatalos jelenti — Tisza és Lukács között semmi nézeteltérés se volt.

Ez azonban mitsem változtat a dolgon. A tény az, hogy a kormány csak újabb megfontolás mellett határozta el magát arra, hogy az országgyűlést összehívja.

A kormány a sajtó elnémitésán különben séreányen dolgozik. Már nemcsak a pályaudvarokról tiltja ki a lapokat, hanem hivatalos presziót gyakorol az előfizetőkre is. A «Magyarország» ma közöl egy ilyen dokumentumot, mely már valóban nyílt megsértése minden emberi egyéni szabadságnak és jognak. A pályaudvaroknak területét is a kormány amolyan privátdominiumnak nézi, pedig ha valami, hát ezek már közterületek, melyeken a közönség érdekeit szolgálni egy rendezett államnak legegységesebb kötelessége.

A közönség elleni jogtalanság tehát az ellenzéki lapok árusításának betiltása ugyanakkor, midőn a kormány lapjai ugyanott árusíthatók. Ilyen szisztéma szerint oda lukadhat ki a dog, hogy lassan a vasutakon is csak kormánypartiaknak lehet utazni.

Még csak azt kell felemlitenünk, hogy ma olyan gyanus kommunikék jelentek meg a király budapesti utjáról, mintha az egyáltalán nem volna biztos. Sőt, mintha szó sem volna róla. Csak nem a kormány terjesztette el tehát taktikából a király Budapestre jövetelének híreit, hogy ezzel is állása erősségének látszatát keltse fel? Az események majd megfelelnek e kérdésre, most csak annyit tudunk, hogy a király jövele még nincs eldöntve.

Minisztertanács.

A kormány tagjai ma délután öt órakor Lukács László miniszterelnök elnöklésével a